

Иқтисодий ўсишга, аввало, рақобатдош саноат занжирларини яратиш ҳамда бундай лойиҳаларга инвестицияларни кўпайтириш орқали эришилади.

Ш. Мирзиёев
Ўзбекистон Республикаси Президенти

Лойиҳа ташкилотчиси:

“Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ

Тузувчи:

“ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ илмий-тадқиқот ва инжиниринг маркази.

Тақризчилар:

З.М.Сатторов – Тошкент архитектура-қурилиш институти “Қурилиш материаллари ва кимё” кафедраси профессори, т.ф.н, профессор.
А.Ибрагимов - “ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ илмий-тадқиқот ва инжиниринг маркази етакчи мутахассиси.

Ушбу қўлланма

“Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ тухфаси ҳисобланади.

© “Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ – 2021

© “ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ – 2021

Ушбу қўлланма «Ўзсаноатқурилишбанк» АТБ, «Ўзсаноатқурилишматериаллари» уюшмаси, ҳамда «ЎзқурилишматериалЛИТИ» МЧЖ илмий-тадқиқот ва инжиниринг маркази томонидан йўлак учун цемент асосли плиткалар ишлаб чиқаришни ташкил этиш ниятидаги тадбиркорлар учун амалий-услубий қўлланма мақсадида яратилди.

Амалий-услубий қўлланмадан фойдаланиб йўлак учун цемент асосли плиткалар ҳақида умумий маълумот

олиш, керакли хом ашё турлари, мавжуд заҳиралар, ишлаб чиқариш технологиялари, сифат, меъёрий ҳужжатлар, ўлчов воситалари, иқтисодий самарадорлик кўрсаткичлари, экологик меъёрлар ва атроф муҳитга таъсири, техника хавфсизлиги, саноат санитария қоидалари, тадбиркорликни рўйхатдан ўтказиш ҳамда тижорат банкларидан кредит олиш тартиблари келтирилган.

Ушбу қўлланмадан фойдаланиб ўз бизнесингизни бошланг!

Сизга ёрдам берганимиздан миннатдормиз!

МУНДАРИЖА

Кириш	6
I. Йўлак учун цемент асосли плиткалар ҳақида умумий маълумот	12
1.1 Республикада йўлак учун цемент асосли плиткалар ишлаб чиқариш истиқболлари ва жаҳон тажрибаси	14
1.2. Йўлак учун плиткаларнинг ўлчамлари ва физик-механик кўрсаткичлари	18
1.3. Афзалликлари	22

1.4 Ишлаб чиқариш
ҳолати рақамларда 26

**II. Хом ашё турлари ва
мавжуд заҳиралар 28**

**III. Ишлаб чиқариш
технологиялари 34**

**IV. Сифат, меъерий
ҳужжатлар ва ўлчов
воситалари 40**

4.1 Стандарт ва сифат
кўрсаткичлари 42

4.2 Мувофиқлик
сертификати ва
уни online тарзда
расмийлаштириш 46

4.3 Ўлчов
воситалари ва
уларни қиёслов
кўриги 48

**V. Самарадорлик
кўрсаткичлари 50**

5.1 Иқтисодий
самарадорлик 52

**VI. Экологик меъёрлар ва
атроф муҳитга таъсири 54**

6.1 Экологик меъёрлар
ва тартибга солувчи
ҳужжатлар 56

6.2 Экологик ҳужжатларни
расмийлаштириш 60

**VII. Меҳнатни муҳофаза
қилиш 62**

7.1 Техника хавфсизлиги
ва саноат санитария
қоидалари 64

**VIII. Тадбиркорлик
субъектларини интернет
тармоғи орқали давлат
рўйхатидан ўтказиш
механизми 70**

**IX. Янги ташкил
этилган тадбиркорлик
субъектларини
молиялаштириш тартиби 72**

**Фойдаланилган
адабиётлар 74**

КИРИШ

Мамлакатимиз бўйича қурилишни жадал ўсиши қурилиш материаллари ишлаб чиқариш саноатининг жадал ривожланишига сабаб бўлмоқда. Қурилиш учун турли-туман материаллардан фойдаланилмоқда,

ҳаттоки анъанавий йўлак учун цемент асосли плиткалар ҳам ўзининг етакчилик аҳамиятини йўқотмасдан келмоқда.

Бугунги кунда қурилиш материаллари ва буюмларининг энергия тежамкор, ар-

зон, пишиқлиги, қуёш ва бошқа нурлар таъсирига бардошлилиги, юқори даражадаги экологик хафсизлиги, ўрнатишнинг (ишлатишнинг, тозалашнинг) осонлиги эстетик жозибадорлиги қисқа қилиб айтганда, жаҳон стандартлари талабларига жавоб берувчанлиги каби талаблар қўйилган. Қурилиш материаллари ишлаб чиқариш саноатининг энг муҳим вазибалари маҳаллий хом-ашёдан кенг фойдаланиш ва янги турдаги инновацион қурилиш материаллари ишлаб чиқаришни ривожлантириш, уларнинг сифатини ошириш ҳамда қурилиш материалларининг таннархини камайтиришдир.

Республикамызда қурилиш материаллари саноатида рақобатбардош маҳсулотларни ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш ва экспорт қилиш бўйича барқарор ўсиш суратларини таъминлаш, шунингдек, корхоналарни модернизация қилиш, техник ва технологик янгилашга қаратилган тизимли ишлар амалга оширилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 23 майдаги ПҚ-4335-сонли «Қурилиш материаллари саноатини жадал ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» ги қарори ижроси доирасида янги турдаги инновацион қурилиш материаллари ишлаб чиқаришни янада такомиллаштириш бўйича кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда. Қурилиш материаллари саноатида ишлаб чиқаришнинг барқарор ўсиш суръатларини таъминлаш ва рақобатбардош маҳсулотларни экспорт қилиш, шунингдек корхоналарни модернизация қилиш, техник ва технологик янгилаш, соҳани жадал ривожлантириш ва диверсификациялаш учун қулай шароитлар яратиш, қайта ишлашга сармоялар жалб этишга қаратилган таркибий ислохотлар маҳаллий минерал хом-ашё ва қурилиш материаллари экспортини кўпайтиришдир.

Азалдан йўлак учун плиткалар худудни ободонлашти-

ришнинг энг содда ва енгил ечими бўлган. Йўлак плиталарини ишлаб чиқариш биринчи марта Голландияда пайдо бўлди. XIX -асрнинг бошларида голландлар аллақачон плиткалардан йўллар қуришни бошлашган. Плиткалардан қурилган биринчи катта йўл Амстердам ва Гарлем шаҳарларини бирлаштирган. Голландияда йўлак плиталари муваффақиятга эришганидан сўнг, кўшни мамлакатларда йўлак плиткаларидан фойдаланиш авж олди. Сўнгра, ушбу технология Америка Қўшма Штатларга етиб борган.

Кейинчалик технологиялар ривожланиши билан у ажойиб

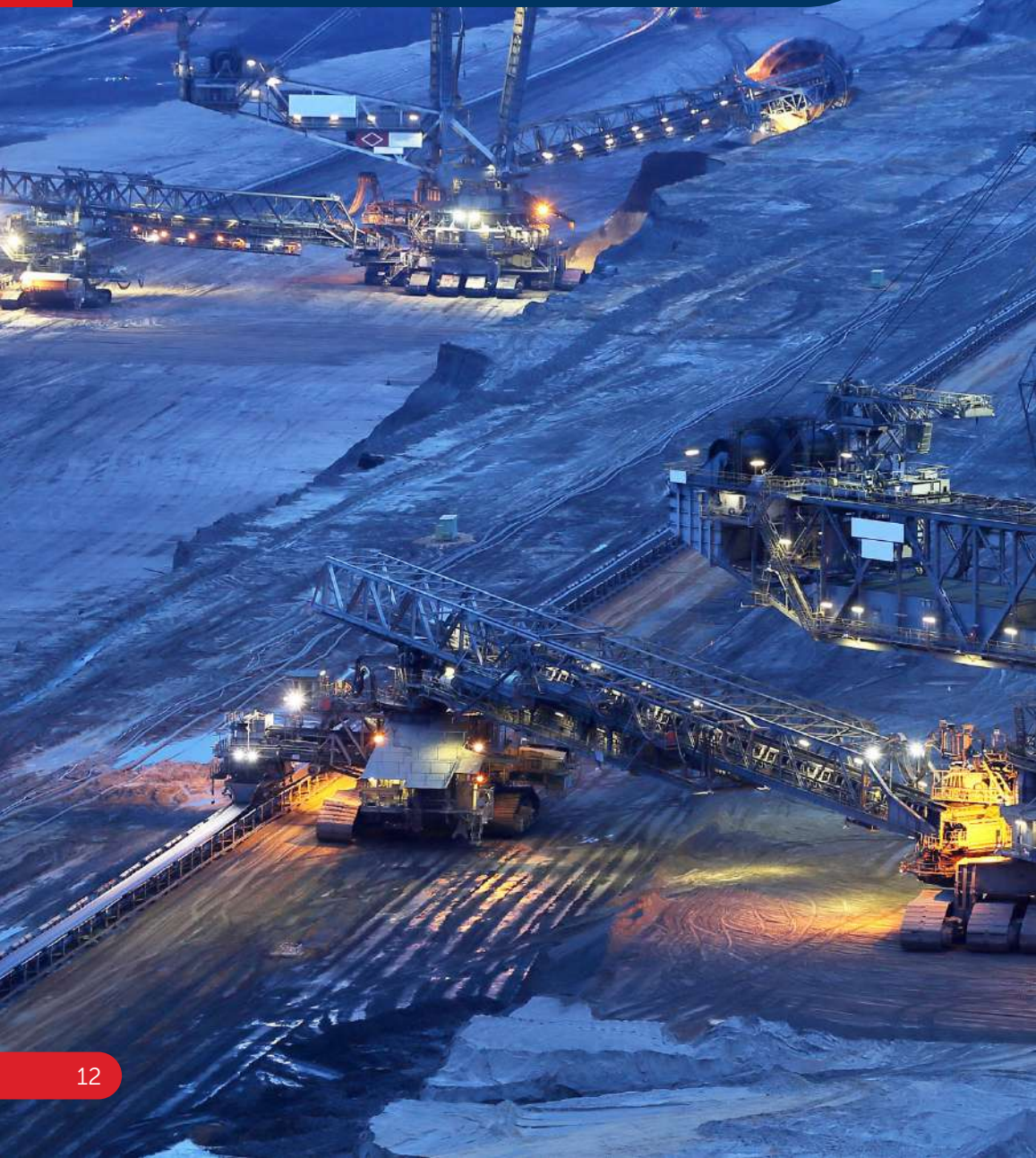
декоратив ва меъморий хусусиятлар билан ажралиб турадиган - шаклларнинг қатъий геометрияси ва йўлак плиталарининг ранг-баранг ечимлари нафақат бардошли, балки чиройли қопламаларни ҳам яратишга имкон пайдо бўлган.

Йўлак плиткалари мамлакатнинг исталган минтақасида катта талабга эга. Унинг ёрдами билан сиз шаҳар кўчаларида ва хусусий ҳудудларда ҳақиқий санъат дурдоналарни яратиши имкониятига эга бўласиз. Шу сабабли, йўлак плиталарини ишлаб чиқариш мамлақтимизда ҳам энг даромадли тижорат манбайи ҳисобланади.

І. ЙЎЛАК УЧУН ЦЕМЕНТ АСОСЛИ ПЛИТКАЛАР ҲАҚИДА УМУМИЙ МАЪЛУМОТ

**1.1 Республикада йўлак учун цемент
асосли плиткалар ишлаб чиқариш
истиқболлари ва жаҳон тажрибаси**

Цемент асосли плиткалар асосан йўл четларида одамлар юришига мўлжалланган йўлакларда, ховли, кўп қаватли уй, ландшафт дизайни элементларини безашда ва истирохат боғларида фойдаланиш қулай ва материал таннархи арзон бўлганлиги сабабли кенг қўлланилади.

Йўлак плиталари кўча қопламаси учун энг қулай ва талаб қилинадиган материаллардан биридир. Асфальт қопламаси билан таққослаганда, у намликни ютилишига халақит бермайди, ўрнатиш пайтида катта меҳнат харажатлари талаб қилинмайди, шикаст етганда шикастланган жойни алмаштириш кифоя ва сирт ўзининг асл қиёфасини олади. Шу сабабли, йўлак плиталари кенг миқёсли ишлаб чиқарувчилар учун ҳам, хусусий шахслар орасида ҳам катта талабга эга бўлиши ажабланарли эмас.

Юртимизда йўлак плит-

каларини ишлаб чиқариш корхоналари жуда кўп. Мисол учун "HAN-PLITKA" МЧЖ, "ZARAFSHAN GOLDEN GROUP" МЧЖ, "YuCo" МЧЖ ва бошқа корхоналар ўз фаолиятини олиб бормоқда. Биргина "YuCo" МЧЖ корхонаси 2004 йилдан буён юртимизда ўз фаолиятини олиб бормоқда ва корхона ўз фаолияти давомида 500 га яқин иш ўрни яратган.

Йўлак плиталари бозори асосан минтақавий ҳисобланади.

Маълумотларга қараганда 2015 йилдан 2016 йилгача МДХ давлатларида йўлак плиталарини ишлаб чиқариш ҳажми 12 фоизга ўсди. Ишлаб чиқариш ҳажми ошишига плиталар турининг кўпайиши сабаб бўлди.

Бозор таҳлили шуни кўрсатадики йўлак плиталарини ишлаб чиқариш ҳажми муттасил ўсиб бормоқда. Масалан, дунё миқёсида

2017 йилда цемент асосли

брусчатка 2016 йилга нисбатан 12,4% кўпроқ чиқарилди. Тахлиллардан шуни англаш мумкинки цемент асосли брусчатка ишлаб чиқариш бозори ўртача ҳисобда йилига 12-13% миқдорда ошиб бормоқда.

Умуман олганда уй шароитида йўлак плиталарини тайёрлаш нафақат харажатларни тежаш, балки рентабеллиги 100% дан юқори бўлган мини ишлаб чиқаришни ташкил қилиш имкониятидир.

Қурилиш материаллари ишлаб чиқарувчи кўпгина корхона ва ташкилотлар вибропресслар ва бошқа технологиялар ёрдамида цемент асосли плиткаларнинг бир нечта турларини ишлаб чиқаришади.

1.2 Йўлак учун плиткаларнинг ўлчамлари ва физик-механик кўрсаткичлари

Қурилиш, ландшафт ва бошқа бир қатор соҳаларда фойдаланишга кўра плиткларнинг тратуарлар учун цемент асосли, майдаланган каучукли, арматураланган плитка, полимер плитка, 3D плитка каби турлари мавжуд ва уларга хозирда талаб катта.

Тратуарлар учун цемент асосли плитка. Совуққа чидамли ҳамда таркибида майдаланган гранит мавжуд ушбу плитклар қопламанинг мустаҳкамлиги ва емирилишга қаршилиги юқорилиги билан ажралиб туради. Одатда тўртбурчак шаклида ва қирралари силлиқ кесилган ҳамда чекланган рангларда ишлаб чиқарилади.

Майдаланган каучукли плитклар. Спорт ва ўйин майдончаларини қоплаш учун ишлатилади. У майдаланган каучук ва полиуретан елим асосида тайёрланади. Ҳажми, ранги, шакли берилган дизайнга қараб ўзгаради.

Арматураланган плитка. Автотуаргоҳлар, автомобиль

йўллари ва бошқалар учун қопламалар яратиш учун мўлжалланган. У совуққа чидамли, бардошли, аммо ташқи кўриши чекланган. Ушбу плитклар ичида арматура сеткаси ўрнатилади.

Полимер плитка. Жуда мустаҳкам эмас, лекин пиёдалар учун идеал бўлган енгил ва совуққа чидамли материал. Ушбу турдаги плитклар юқори босим остида ишлаб чиқариш технологиясига асосланган.

3D плитклар. Физикавий ва механик хусусиятлар бўйича материал оддий тратуарлар учун ишлаб чиқариладиган плиткларга ўхшайди. Асосий фарқи 3D шакллар мавжудлигида ва унинг механик шикастланишларга чидамлилигида.

Амалиёт шуни кўрсатадики, бошланғич тадбиркор учун рўйхатдаги вариантлар орасида тратуарлар учун цемент асосли плитка энг мақбул танловга айланади.

Йўлак учун цемент асосли плитклар кўчалар учун тобора кўпроқ ишлаб чиқарилаётга-

ни туфайли ушбу материалдан фойдаланиш кўлами сезиларли даражада кенгайди. Унинг юқори совуққа қаршилиги ва ҳарорат ўзгаришига чидамлилиги туфайли бетон ва асфалт ўрнига ҳам ишлатса бўлади.

Йўлақлар учун ишлаб чиқариладиган плиткаларининг сирти юқори талабларга жавоб бериши керак, шунда ҳаракат нафақат пиёдалар, балки автоуловлар учун ҳам осон ва қулай бўлади. Одатда 4,5 см қалинликдаги йўлақ плиткалари, қоида тариқасида, оғир транспортга бардош бериши мумкин. Шу билан бирга, йўлда оғир юклар бўлса (оғир транспорт воситаларининг ўтадиган жойлари), қалинлиги 6 см бўлган йўлка плиткаларидан фойдаланиш керак.

Совуққа чидамлилиқ. Ушбу кўрсаткич йўлақ плиткаларини музлаш ва муздан эришининг қанча циклларига бардош бера олишини кўрсатади. Йўлақ учун

ишлаб чиқариладиган плиткалар ўртача $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$ ҳароратда ҳам ўз ҳолатини йўқотмаслиги мумкин.

Сувни шимиш. Йўлақ плиткалари учун бу кўрсаткич тахминан 2% ни ташкил этади. Бу нимани англатади? Агар плитканинг оғирлиги 1000 гр бўлса, у 20 гр суюқликни ўзига қамраб олади. Бу, эҳтимол, йўлақ плиткаларининг кичик заифлиги, чунки қишда плитка таркибида ушланиб қолган сув музлайди ва эриши натижасида улар ичкари қисмидан дарз кетиши мумкин. Бошқача қилиб айтганда, сувни сингдириш даражаси қанча паст бўлса, материал шунча яхши ва чидамли бўлади.

Мустаҳкамлик. Йўлақ плиткаларининг мустаҳкамлиги плиткалар сифатининг энг муҳим кўрсаткичи ҳисобланади. Плиткалар камида 25 МПа юкга бардошли бўлиши керак. Лабораторияда мустаҳкамлик

параметрлари ҳар бир йўлак плиткалари учун текширилади. Бунинг учун танланган намуналар лаборатория ускунаси - пресс остига қўйилади ва уни сиқилиш остида ушлаб туриш-

нинг юқори чегараси аниқланади. Маҳсулотлар харидорга жўнатилиши учун плиталарнинг мустақамлиги ишлаб чиқарувчи томонидан текширилиши шарт.

1.3. Афзалликлари

Замонавий қурилишда йўлак тайёрланган плиткалар бошқа турдаги плиткалардан афзалликлари туфайли кенг фойдаланилиб келинмоқда.

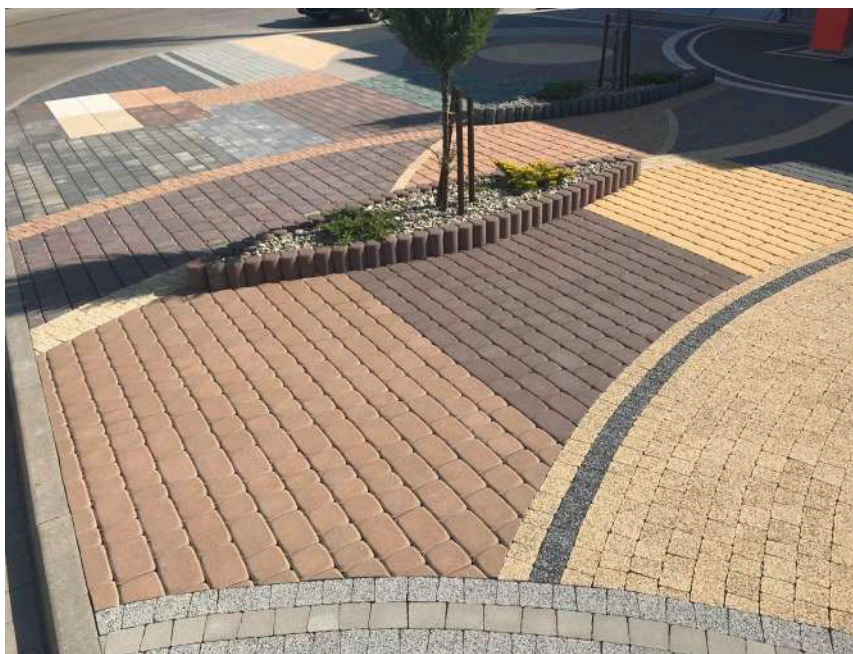
АФЗАЛЛИКЛАРИ

1. Эстетик жозибадорлик.

Юқорида айтиб ўтилганидек, йўлак учун тайёрланган плиткalar қоплама тўшаладиган жой-

га ўзига хос жозоба ва чирой бағишлайди.

2. Универсаллик. Йўлакларни барпо этишда цемент асосли плиткалардан фойдаланиш ҳеч қачон ўз долзарблигини йўқотмаган. Сув билан тозалаш ёки цемент асосли плиткalar юзасига зарар етказа олмайдиган ювиш воситаларидан фойдаланган ҳолда ишлов бериш натижа-

сида ҳар йили янгидек кўриниш бериб туради.

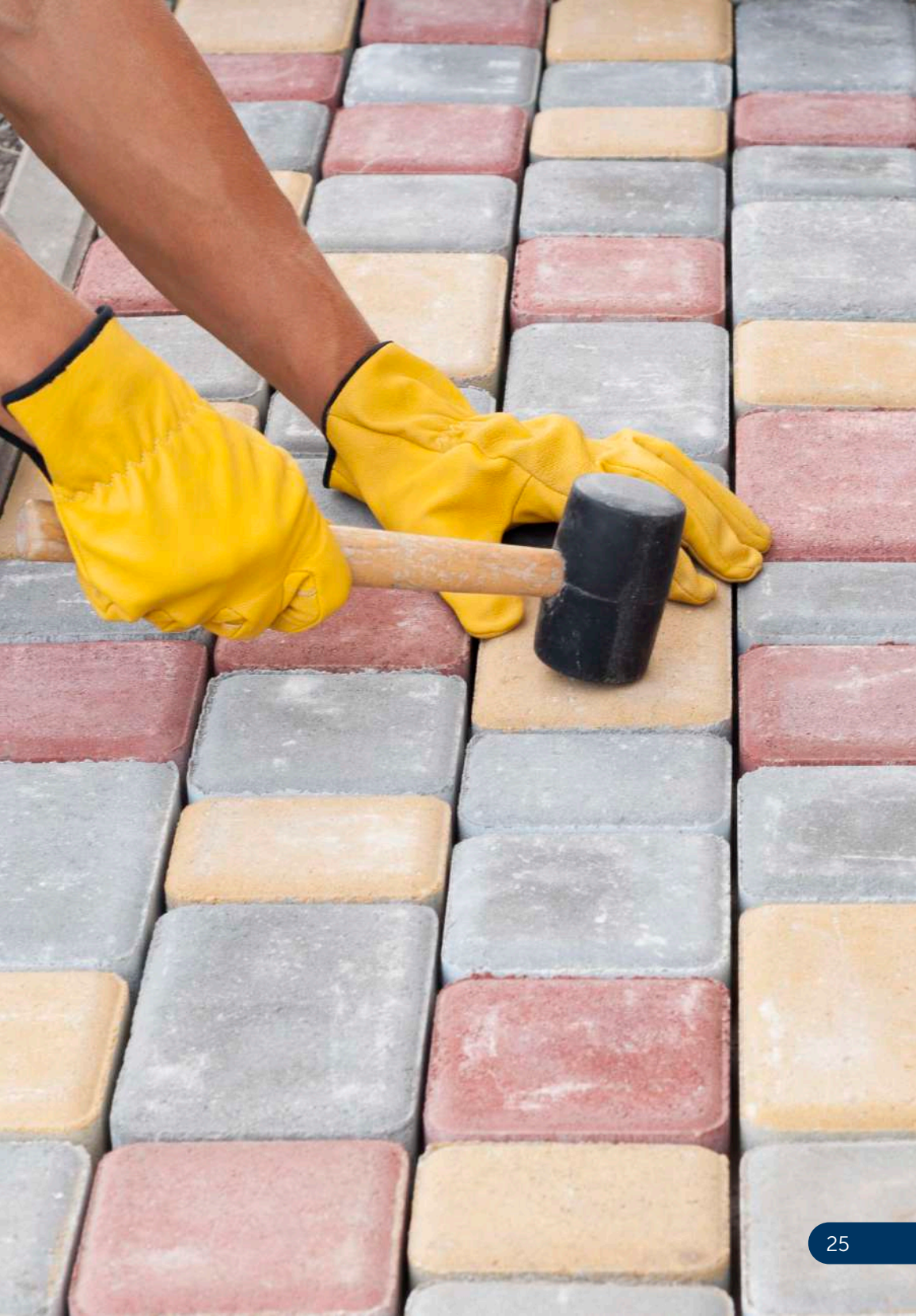
3. Мутаҳкамлик. Цемент асосли плиткалар ўзига тушадиган кундалик юкламаларга бардошли ҳисобланади. Ушбу кўрсаткич плиткалари учун жуда муҳимдир.

4. Фойдаланиш муддати. Ушбу материалнинг чидамлилиги ажойибдир. Юқори сифатли материал бир неча ўн йиллар давомида хизмат қилиши мумкин. Цемент асосли плиткаларга тўғри ишлов берилган тақдирда ундан фойдаланиш муддати тахминан 20-40 йилни ташкил этиши мумкин.

5. Табиийлик. Табиий келиб чиқиши туфайли цемент асосли плиткалар бутунлай экологик тоза материалдир. Материал ўзидан инсон саломатлиги ва атроф муҳит учун хавфли микро-элементларни чиқармайди.

Бундан ташқари цемент асосли плиткалар

- Ўрнатишни қулайлиги;
- Нарҳини қулайлиги;
- Турли хил ранглар ва шакллардан кенг фойдаланиш;
- Агар материал синган бўлса, уни алмаштириш учун фақат биттасини алмаштириш кифоя қилиши;
- Экологик хавфсиз қурилиш материаллари таркибига кириши.
- Инсон саломатлигига зарарли моддалар йўқлиги.
- Ҳарорат ўзгаришига яхши қаршилиқ қилади, юқори намликка ҳам яхши чидамлилиги.
- Алоқа тизимлари ҳамда канализация тизимларини ўрнатишга қулайлигидир.
- Такрорий фойдаланиш имкониятлари каби афзалликларга эга.

1.4 Ишлаб чиқариш ҳолати рақамларда

2021 йилда республикада барча турдаги қурилиш материаллари ишлаб чиқариш кўрсаткичи 24,2 трлн сўмни, 2026 йилда эса 41,5 трлн сўмни ташкил этиши режалаштирилган. Экспорт эса 2021 йилда 270 млн АҚШ доллари, 2026 йилга келиб эса 505 млн АҚШ долларига етказилиши прогноз қилинмоқда.

Шу билан бирга, соҳага жалб этилаётган инвестициялар миқдори 2021 йилда 1 610,0 млн АҚШ доллари, 2026 йилда 2 250,0 млн АҚШ долларини, маҳаллийлаштириш кўрсаткичлари эса 2021 йилда 905,1 млрд сўмни, 2026 йилга келиб эса 1 550,0 млрд сўмни ташкил этиши кутилмоқда.

II. МАВЖУД ХОМ АШЁ ЗАХИРАЛАРИ

Йўлак учун цемент асосли плиткалар ишлаб чиқаришда цемент, кум, оз миқдорда пластификатор ва пигмент, шунингдек сув каби хом ашёлар ишлатилади.

Портландцемент сувга чидамли боғловчи модда, қурилиш материали. Таркиби асосан кальций силикатлардан иборат. Цементнинг энг кенг тарақалган тури ҳисобланади. Клинкер ва гипс (3–7%) аралашмасини жуда майин тарзда туйиш усули билан олинади. Аралашмага маълум миқдорда (10–15%) фаол минерал модда аралаштирилиши ҳам мумкин. Таркиби, хоссалари ва қўлланиш соҳаларига кўра, портландцемент оддий, тез қотувчан, гидрофоб, сульфатга бардошли, оқ рангли, асбестцемент маҳсулотлари ишлаб чиқаришда ишлатиладиган ва бошқаларга бўлинади. Портландцементнинг таркиби ва сифати асосан клинкернинг таркиби ва унинг қанчалик майин туйилганлигига боғлиқ. Унинг энг муҳим хоссаси сув билан

таъсирлашганда қотиш хусусиятидир. Бу хусусияти марка билан белгиланади, Ўзбекистонда ишлаб чиқариладиган портландцементнинг маркази 300 дан 600 гача (марка қанча юқори бўлса, материал шунча сифатли ҳисобланади).

Қум — бир-бири билан бирлашмайдиган, майда заррачалардан ташкил топган чўкинди тоғ жинси. Тоғ жинсларининг майда бўлакча (парча)лари ва турли минералларнинг думалоқ ва қиррали заррачаларидан таркиб топган.

Пайдо бўлиш шароитларига кўра кум дарё, кўл, денгиз, флювиогляциал, элювиал, пролювиал кумларга бўлинади. Одатда, кумнинг ўлчами 0,05 мм дан 2 мм гача бўлади. Улар майда доначали (0,1–0,25 мм), ўрта доначали (0,25–0,5 мм), йирик доначали (0,5–1 мм) ва жуда йирик доначалидир (1–2 мм). Қум минералогик таркибига кўра, кварцли, глаукониткварцли, дала шпати-кварцли ва бошқа турларга бўлинади. Таркибий қисмига қараб, бир

минералли (олигомикт) ва кўп минералли (полимикт) кумларга бўлинади. Кум конлари кенг тарқалган. Кумда олтин, платина, олмос, сапфир, рубин, циркон, рутил, тита-нит, ильменит ва бошқа кўпгина қимматбаҳо минераллар мавжуд. Бу минералларнинг бир қисми фойдали қазилма сифатида ажратиб олинади. Табиий ва сунъий (тоғ жинсларини майдалаш йўли билан олиндиған) кумдан қурилишда ва қурилиш материаллари ишлаб чиқаришда, кварцли кумдан шиша, чинни, фаянс, қурилиш керамикаси ишлаб

чиқаришда ҳамда куйма шакллари ясашда хом ашё сифатида фойдаланилади.

Республикамізда цемент ишлаб чиқариш бўйича қатор тизимли ишлар йўлга қўйилган. Ҳозирги кунда ушбу турдаги ишлаб чиқариш билан 30 га яқин ихтисослашган корхона шуғулланмоқда.

Асосий йирик цемент ишлаб чиқарувчилар - "Қизилкум-цемент", "Оҳангаронцемент", "Қувасойцемент", "Бекабодцемент" ва "Олмалиқ кон-металлургия комбинати" акциядорлик жамиятларидир.

2020-2022 йилларда яна 10 та янги цемент ишлаб чиқариш заводларини ишга туширишни режалаштирмоқда. Бу заводлар Қорақалпоғистон Республикаси, Жиззах, Қашқадарё, Сурхондарё, Тошкент, Андижон, Фарғона ва Наманган вилоятларидадир.

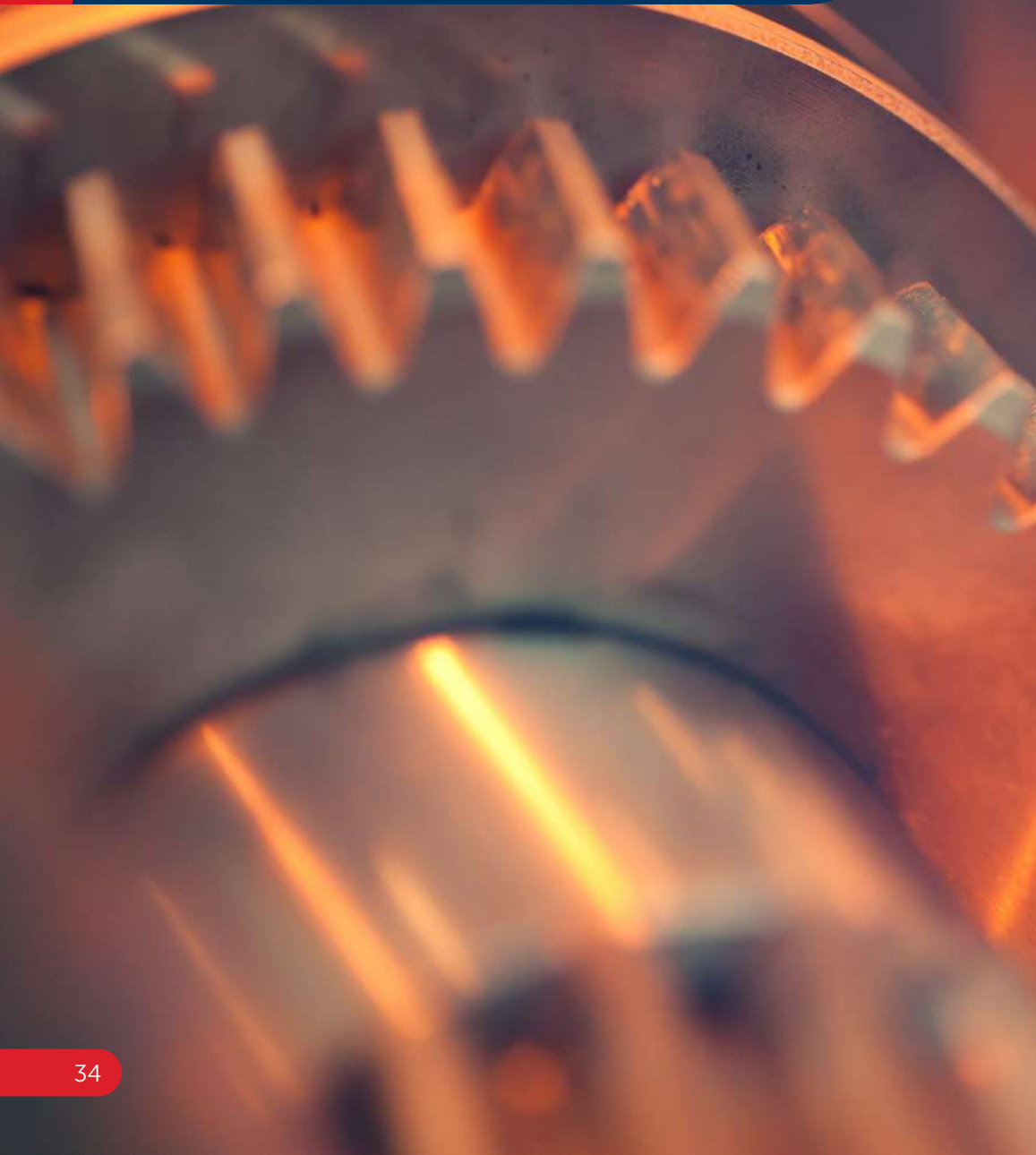
Корхона номи	Ўлчов бирлиги	Цемент		
		2020 й	2019 й.	ўсиш суратлари
«Кизилкумцемент» АЖ	минг. тонна.	3 686	3 636,0	101,5
«Охангаронцемент» АЖ	минг. тонна.	1 612,7	1 885,7	85,5
«Кувасойцемент» АЖ	минг. тонна.	859,6	980,1	87,7
«Бекабодцемент» АЖ	минг. тонна.	1 158	1 149,9	100,7
Шерабад цемент заводи (ОКМК)	минг. тонна.	1 175,6	1078	78,4
Жиззах цемент заводи (ОКМК)	минг. тонна	923,2	928,5	95,7
Шу жумладан оқ цемент	минг. тонна	39,9	33,55	118,9
Бошқа корхоналар	минг. тонна.	3 122,3	1 332,3	234,4
Жами:	МИНГ. ТОННА	12 537,4	10 990,5	114

Республика бўйича 2020 йилда жами цемент ишлаб чиқариш ҳажми 12 537,4 минг тоннани ташкил этиб, 2019 йилга нисбатан 114,1 фоизга ўсиш таъминланган.

Республикада индустриал қурилишни кенг тараққиёт этиши учун маҳаллий хом ашё ресурслари асосида норуда қурилиш материалларини ишлаб чиқариш кенг йўлга қўйилган.

III. ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

Йўлак учун плиткалар ишлаб чиқариш бир қатор технологиялар орқали амалга оширилади. Маҳсулот ишлаб чиқариш босқичларининг ҳар бир жараёнида қатъий сифат назоратини ўтказиш талаб этилади. Бу эса тайёр маҳсулотнинг сифатли ва хавфсиз бўлишини таъминлайди. Умумий жихатдан этибор берилса қайси технология билан ишлаб чиқарилишидан қатъий назар йўлак учун плиткаларни ишлаб чиқариш

- хом ашёни қабул қилиш ва сифатини назорат қилиш;

- керакли миқдордаги ингредиентларни танлаш ва ундан қоришма тайёрлаш;

- қоришмани қолипларга куйиш;

- махсус ускуналар ёрдамида қайта ишлаш;

- плиткаларни қуритиш;

- йўлак плиткаларини қадоқлаш ва сақлаш каби босқичларни ўз ичига олади.

Куйида йўлак учун плиткалар ишлаб чиқаришнинг 3 хил тури ҳақида қисқача баён қиламиз.

1. Вибрацияли пресс ёрда-

мида йўлак учун плиткаларни ишлаб чиқариш.

- Тайёр қолиплар вибрацияли прессга жойлаштирилади, сўнгра қолипларга қоришма куйилади;

- Вибрацияли пресс ёрдамида қоришма керакли мустаҳкамлик параметрларига кўра сиқилади;

- Қолиплар ускуна ёрдамида кўтарилади, ярим тайёр йўлак учун плиткалар тегишли горизонтал стол юзасида қолдирилади;

- Маҳсулотлар камераларда буғлари билан ёки 8-10 соат ичида табиий равишда қуритилади.

2. Гиперпресс ёрдамида йўлак учун плиткаларни ишлаб чиқариш ишлаб чиқариш

- Тайёр қолиплар прессга жойлаштирилади, сўнгра қолипларга қоришма куйилади;

- Қолип ва пресснинг ўзаро яқинлашувидаги босими остида плиткалар ҳосил бўлади;

- Қолиплар очилиб тайёр маҳсулотлар олинади;

- Қуритиш юқорида келтирилган усуллардан бири билан амалга оширилади.

3. Қолиплар ва тебраниш столи ёрдамида йўлак учун плиткаларни ишлаб чиқариш (вибрацияли қуйиш)

- Тозаланган ва мойланган қолиплар тебраниш столи рамкасига жойлаштирилади;

- Қоришма махсус ускунада қолипларига қуйилади;

- Тебраниш столи қолипларга, уларнинг юзасида оқ рангли суюқлик ҳосил бўлгунча таъсир кўрсатади;

- Горизонталь ҳолатдаги ярим тайёр йўлак учун плиткalar 28-32 кун давомида қуритиш учун махсус жойларга қўйилади.

Йўлак учун плиткалар ишлаб чиқариш технологияларининг дастлабки нархлари

1. Россия Федерациясида ишлаб чиқарилган, суткасига 200x100 мм ўлчамдаги соати-га 144 м² йўлак учун плиткалар ишлаб чиқариш қувватига эга Рифей-прогресс линиясининг дастлабки нархи – 723 000 000 сўм.

2. Россия Федерациясида ишлаб чиқарилган, суткасига 200x100 мм ўлчамдаги соати-га 28 м² йўлак учун плиткалар ишлаб чиқариш қувватига эга Рифей-прогресс линиясининг дастлабки нархи – 198 000 000 сўм.

Ушбу линия ишга туширилиши натижасида 5-8 нафар янги иш ўрни яратилиши мумкин.

IV. СИФАТ, МЕЪЕРИЙ ҲУЖЖАТЛАР ВА ЎЛЧОВ ВОСИТАЛАРИ

4.1 Стандарт ва сифат кўрсаткичлари

Ўзбекистон Республикасининг “Стандартлаштириш тўғрисида”ги Қонунига асосан барча махсулот ва хизматлар тегишли тартибда стандартлар асосида ишлаб чиқарилиши қатъий белгилаб қўйилган.

Мазкур норматив ҳужжат орқали цемент асосли йўлак плиткалари ишлаб чиқариш, уларни сақлаш, хом ашёни танлаш, хом ашё таркибида саноат

чиқиндиларидан фойдаланиш тартиби, махсулотни ташиш даврий сифат кўрсаткичларини текшириб бориш каби талаб ва тавсиялар келтирилади.

Ушбу стандартларни Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги ҳузуридаги Техник жиҳатдан тартибга солиш агентлигининг Стандартлар институтидан сотиб олиш мумкин.

Цемент асосли йўлак плиталари ишлаб чиқариш учун зарур наъмунавий стандартлар қуйидагилар:

Стандарт рақами	Стандарт номи
ГОСТ 17608-2017	Тротуарлар учун бетон плиталар Техник шартлари
ГОСТ 166-89	Штангенциркул. Техник шартлар
ГОСТ 427-75	Линейка ўлчагич . Техник шартлар
ГОСТ 965-89	Оқ портландцемент. Техник шартлар
ГОСТ 10180-2012	Бетон. Назорат намуналарининг мустахкамлигини аниқлаш усуллари
ГОСТ 10905-86	Плиталарни синовдан ўтқизиш ва маркалаш. Техник шартлари
ГОСТ 18172-80	Пигмент. Техник шартлари

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 23 майдаги “Қурилиш материаллари саноатини жадал ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”-ги ПҚ-4335-сонли қарорининг 6-илоvasи “2021 йилнинг 31 декабрига қадар давлат томо-

нидан қўллаб-қувватлаш орқали қабул қилинадиган қурилиш материаллари соҳасидаги халқаро стандартлар рўйхати”га мувофиқ 2019 йилда 340 та, 2020 йилда 542 та халқаро стандартлар қабул қилинди, 2021 йилда яна 505 та халқаро стандарт қабул қилиш режалаштирилган.

4.2 Мувофиқлик сертификати ва уни online тарзда расмийлаштириш

Жараён оддий ва унда инсон омили иштироки камайтирилган. Йўлак учун тайёрланган плиткалар учун мувофиқлик сертификатини масофадан туриб олиш мумкин. Бунда Сиз **singlewindow.uz** электрон платформасига кирасиз, **ариза тақдим этиш** тугмачасини босган ҳолда ўз маълумотларингизни киритасиз.

Аризангиз кўриб чиқилди ҳамда **3 иш куни ичида** тегишли мутахассислар келиб Сиз ишлаб чиқараётган йўлак

учун плиткалардан наъмуналар олади. Маҳсулотни тегишли тартибда лаборатория синовларида текширади, стандарт талабларга жавоб берган тақдирда Сизга мувофиқлик сертификати берилади.

4.3 Ўлчов воситалари ва уларни қиёслов кўриги

Цемент асосли йўлак плиталари ишлаб чиқаришда турли хил ўлчов воситалардан фойдаланилади.

Ушбу ўлчов воситалари цемент асосли йўлак плиткалари ишлаб чиқаришда махсулот сифати, стандарт талабларда белгиланган геометрик ўлчамлардан, оғирликлардан четга чиқмаганлиги каби муҳим факторларни доимий назорат қилиш учун зарур ҳисобланади.

Ушбу ўлчов воситалари Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигининг 2019 йил 30 июлдаги «Метрология текширувидан ўтказилиши лозим бўлган ўлчов воситалари туркумларининг рўйхатини тасдиқлаш тўғрисида» ги **3174-сон буйруғи**га асосан **Миллий метрология институти томонидан қиёслов кўригидан ўтказилади.**

V. САМАРАДОРЛИК КЎРСАТКИЧЛАРИ

29%

● 167 +4.19%

● 170 -7.55%

● 141 +1.2%

● 95 +3.39%

● 46 +6.56%

● 15 +1.73%

29%

5.1 Иқтисодий самарадорлик

Йўлак учун плиткалар
ишлаб чиқариш таннархи

Харажатлар	Ўлчов бирлиги 1м ²	Ишлаб чиқариш бирлиги	1 кунда (100 м ² сўмда)	1 ойда (2,6 минг м ² сўмда)
Хом ашё	сўм	18500	1 850 000	48 100 000
Амортизация	сўм	480	48 000	1 248 000
Иш хақи	сўм	800	80 000	208 000
Бошқарув харажатлари	сўм	620	62 000	1 612 000
Ёқилғи харажатлар (жами таннархнинг 3 %)	сўм	612	61 200	1 591 200
Транспорт харажатлар (жами таннархнинг 2 %)	сўм	408	40 800	1 060 800
Бошқа харажатлар (жами таннархнинг 5 %)	сўм	1020	102 000	2 652 000
Жами харажат		22 440	2 244 000	58 344 000
Сотиш бахоси		33 000	3 300 000	85 800 000
Фойда		10 560	1 056 000	27 456 000

2021 йил ҳолатига кўра

VI. ЭКОЛОГИК МЕЪЁРЛАР ВА АТРОФ МУҲИТГА ТАЪСИРИ

6.1 Экологик меъёрлар ва тартибга солувчи ҳужжатлар

Экология – тирик жонзотларнинг яшаш шароити ва уларнинг ўзлари яшаб турган муҳит билан ўзаро мураккаб муносабатлари ва шу асосда туғилган қонуниятларни ўрганати, инсоннинг табиат билан ўзаро таъсирини энг мақбул тарзда ишлаб чиқаради. Экологик назорат атроф муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш соҳасидаги қонун ҳужжатлари талаблари бузилишининг олдини олиш, уни аниқлаш ва унга чек қўйишга, табиатни муҳофаза қилиш фаолияти самарадорлигини оширишга қаратилган давлат ва жамоатчилик чора-тадбирлари тизимидир.

Ўзбекистон Республикасининг 1992 йилдаги 9 декабрдаги **«Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»**ги ҳамда 1996 йил 27 декабрдаги **«Атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш тўғрисида»** Қонунлари табиий муҳит шароитларини сақлашнинг, табиий ресурслардан

оқилона фойдаланишнинг ҳуқуқий, иқтисодий ва ташкилий асосларини белгилаб беради. Қонуннинг мақсади инсон ва табиат ўртасидаги муносабатлар уйғун мувозанатда ривожланишини, экология тизимлари, табиат комплекслари ва айрим объектлар муҳофаза қилинишини таъминлашдан, фуқароларнинг қулай атроф муҳитга эга бўлиш ҳуқуқини кафолатлашдан иборатдир.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 30 октябрдаги “2030 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикасининг атроф муҳитни муҳофаза қилиш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5863-сонли фармонида биноан:

- экологик жиҳатдан энг кам хавф туғдирувчи материаллардан, маҳсулотлардан, ишлаб чиқариш объектлари ва бошқа объектлардан устувор даражада фойдаланиш;

- иқтисодиётни экологи-

ялаштириш, табиатдан фойдаланишнинг иқтисодий механизmlарини жорий қилиш, экологик жиҳатдан энг кам хавф туғдирувчи материаллар, маҳсулотлардан, ишлаб чиқариш объектлари ва бошқа объектлардан устувор даражада фойдаланиш;

- янгидан фойдаланишга топширилаётган ишлаб чиқариш қувватларининг атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи стационар манбаларида самарадорлиги **99,5 фоиздан** паст бўлмаган чанг ва газларни тугиб қолувчи қурилмалар қўлланилишини таъминлаш;

- амалдаги ишлаб чиқариш қувватларининг атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи стационар манбаларида самарадорлиги **95 фоиздан** паст бўлмаган чанг ва газларни тугиб қолувчи қурилмалар қўлланилишини таъминлаш каби топшириқларидан келиб чиқиб қурилиш материаллари sanoа-тидаги мавжуд ишлаб чиқариш

корхоналари ва янгидан ташкил этиладиган корхоналарга ушбу талаблар белгиланган.

Инсоният ҳаёти уни ўраб турган табиий муҳит билан узвий боғлиқ бўлиб, буни тасдиқлайдиган манбаалар ҳар қадамда учраб туради. Жаҳон кўламида жадал суръатлар билан кечаётган фан-техника инқилоби одамларнинг меҳнат шароити, турмуш даражаси яхшиланишига ижобий таъсир этиш билан бирга у туғдирган экологик ўзгаришлар, ўз навбатида, инсониятга, уни ўз бағрида сақлаётган она табиатга асоратли таъсир кўрсатмоқда. Бизни ўраб турган табиатни чиндан ҳам она десак бўлади. Чунки у бутун борлиқни ҳаётбахш нафаси билан таъминлаб туради, тўйдиради, кийинтиради. Ана шундай марҳаматли табиатнинг озор топиши у билан бевосита одамзод ва жониворларни тахликага солиб қўйиши мумкин. Азот оксидларининг чиқариб ташланиши криоген

техникада ва уй шароитида хлор-фтор-карбонатларнинг кенг қўламда қўлланилиши Ернинг озон қаватини сақлаш муаммосини кескинлаштириб юборади.

Ҳозирги замон фан-техника тараққиёти, шунингдек табиатга антропоген (инсоннинг бевосита қатнашиши) таъсир этишнинг тобора кучайиши натижасида табиий омилларнинг ўзаро боғланиши маълум даражада мувозанатдан чиқмоқда, бу эса ер юзида ҳаётий жараён рисоладагидек кечишига хавф солмоқда. Шу боисдан табиий муҳитни асраш муаммолари кўп жиҳатдан экологик тадқиқотлар билан боғланади.

Табиий бойликлардан оқилана фойдаланишдан табиатда рўй берадиган жараёнларнинг ўзаро боғлиқлиги ва ривожланиш қонуниятлари ҳақидаги билимлар катта аҳамиятга эга. Бусиз табиий жараёнларга баҳо бериш, уларни ҳисобга олиш, табиатга, табиат компонент-

ларига кўрсатилган ҳар қандай таъсирнинг келажақда қандай оқибатларга олиб келишини олдиндан билиш мумкин эмас. Инсон табиатдан фойдаланганда ва унга таъсир кўрсатаётганда билиши ва фаолиятида амал қилиш зарур бўлган, асосан, **5 қонуният** мавжуд:

1) Табиатдаги барча компонент ва элементлар ўзаро бир-бирлари билан боғланган, ўзаро таъсир этиб, муайян мувозанатда бўлиб, уйғунлик ҳосил қилган. Бирон компонент ёки элемент ўзгарса, бутун табиий комплекста ўзгариш рўй беради;

2) Табиатда тўхтовсиз модда ва энергиянинг айланма ҳаракати рўй бериб туради. Бу ҳаёт асоси;

3) Табиий жараёнларнинг ривожланишида муайян даврийликлар мавжуд (суткалик, йиллик, 12 йиллик, 33— 35 йиллик ва кўп йиллик);

4) зоналик;

5) регионаллик.

6.2 Экологик ҳужжатларни расмийлаштириш

Экологик назорат объектлари куйидагилардан иборат:

ер, ер ости бойликлари, сувлар, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси, атмосфера ҳавоси атроф муҳитга таъсир кўрсатувчи табиий ва техноген манбалар атроф муҳит ифлосланишига ва табиий ресурслардан нооқилона фойдаланилишига олиб келиши, фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғига таҳдид солиши мумкин бўлган фаолият, ҳаракат ёки ҳаракатсизлик.

Экологик назоратнинг турлари:

давлат экологик назорати;
идоравий экологик назорат;
ишлаб чиқариш экологик назорати;

жамоатчилик экологик назорати.

Ҳар қандай янги лойиҳа бўйича ишлаб чиқариш корхонасини ташкил этилишида **экология йўналиши бўйича 5 та нор-**

матив-ҳужжат ишлаб чиқилиши мажбурий тарзда қонунчилигимиз билан мустаҳкамланиб қўйилган. Булар:

АМТА – атроф муҳитга таъсири аризаси ҳақидаги ҳужжат;

ЭОА – экологик оқибатлар аризаси ҳақидаги ҳужжат;

ПДВ – атмосфера қатламига чиқариладиган ташламалар ҳақидаги норматив;

ПДС – ер қатламига чиқариладиган зарарли чиқинди оқвалар ҳақидаги норматив. Агар чиқинди сувлар канализация тармоғига уланса **КЭН** нормативи ишлаб чиқарилади ;

ПДО – ишлаб чиқариш корхонасининг фаолияти давомида ажраладиган саноат ва маиший чиқиндиларнинг ҳудудга ва атрофга жойлаштирилиши ҳақидаги норматив. Агар чиқиндилар экологик сертификатланган бўлса компенсацион тўловларга тортилмайди.

VII. МЕҲНАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ

7.1 Техника хавфсизлиги ва саноат санитария қоидалари

Ўзбекистон Республикасида хавфсиз ва қулай меҳнат шароитида ишлаш юзасидан фуқароларнинг ҳуқуқлари Ўзбекистон Республикаси Конституциясида (37-модда) мустақамланиб қўйилган. Ушбу конституциявий кафолатни амалда рўёбга чиқарилишига қаратилган аниқ чора тадбирлар Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексига, «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонунига, бошқа бир қатор қонунлар ва қонун ости норматив ҳужжатларида белгиланган.

Меҳнат муҳофазаси - инсоннинг меҳнат жараёнидаги хавфсизлиги, сиҳат-саломатлиги ва иш қобилиятининг сақланишига қаратилган тадбирлар. Қонун ҳужжатларида меҳнат жараёнида қўлланиладиган ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техник, санитария-гигиена, даволаш-профилактика чора тадбирлари белгилаб қўйилади. Меҳнат қилувчи шахс хавф-

сизлиги, саломатлиги, меҳнат қилиш қобилиятини ҳимоялаш, соғлом меҳнат шароитлари яратиш, касб касалликлари юз бериш хавфини олдини олиш, ишлаб чиқаришда жароҳатланишларга йўл қўймаслик кабилар меҳнат муҳофазаси олдидаги вазифалар ҳисобланади.

Меҳнат муҳофазасига оид талаблар ва стандартлар Меҳнат кодекси, «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонун талаблари асосида ишлаб чиқариладиган корхона ва ташкилотларнинг ички меҳнат тартиби қоидалари, жамоа шартномалари, тармоқ ёки минтақавий жамоа келишувлари, корхоналарнинг бошқа ички норматив ҳуқуқий ҳужжатларида, муайян соҳа, касб, иш жойларига оид бўлган Меҳнат муҳофазаси стандартларида белгилаб қўйилади. Мулкчилик шакли ва хўжалик юритиш усулидан қатъий назар барча корхона, муассаса, таш-

килотлар ўз ходимлари учун соғлом ва хавфсиз меҳнат шариоитини яратиши, хавфсизлик техникаси чораларини кўриши, меҳнатни муҳофаза қилиш хизматларини ташкил этиши, бошқа ташкилий техник тадбирларни амалга ошириши шарт.

Меҳнатни муҳофаза қилиш — бу тегишли қонун ва бошқа меъёрий ҳужжатлар асосида амал қилувчи, инсоннинг меҳнат жараёнидаги хавфсизлиги, сиҳат-саломатлиги ва иш қобилияти сақланишини таъминлашга қаратилган ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техникавий, санитария-гигиена ва даволаш-профилактика тадбирлари ҳамда воситалари тизимидан иборат.

Ходимларга техника хавфсизлиги, ишлаб чиқариш санитарияси, ёнғин чиқишдан сақланиш ва меҳнатни муҳофаза қилишнинг бошқа қоидалари ҳақида йўл-йўриқлар бериш ҳамда ходимларнинг меҳнат-

ни муҳофаза қилишнинг ҳамма талабларига риоя этишларини доимий равишда текшириб бориш вазифаси иш берувчи зиммасига юклатилади.

Меҳнат муҳофазасида қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

жамоавий ҳимоя воситалари — тузилиши ёки вазифаси жиҳатидан ишлаб чиқариш биноси ва ишлаб чиқариш жараёни билан боғлиқ бўлган, ходимларга зарарли ишлаб чиқариш омили ва (ёки) хавfli ишлаб чиқариш омили таъсирининг олдини олиш ёки уни камайтириш, шунингдек ифлосланишлардан ҳимоя қилиш учун мўлжалланган техник воситалар ва бошқа воситалар;

зарарли ишлаб чиқариш омили — таъсири ходимнинг касб касаллигига чалинишига олиб келиши мумкин бўлган ишлаб чиқариш омили;

иш ўрни — меҳнат фаолияти жараёнида ходимнинг доимий

ёки вақтинчалик бўлиш жойи;

ишлаб чиқариш фаолияти — маҳсулот ишлаб чиқариш, хом ашёни қайта ишлаш, ишлар бажариш, хизматлар кўрсатиш чоғида амалга ошириладиган ҳаракатлар йиғиндиси;

ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса — ходимнинг иш берувчининг ҳудудида ҳам, унинг ташқарисида ҳам ўз меҳнат вазибаларини бажариши билан боғлиқ ҳолда, шу жумладан иш берувчи томонидан берилган транспортда иш жойига келадиган ёки ишдан қайтаётган вақтда меҳнатда майиб бўлишига ёки соғлиғининг бошқача тарзда шикастланишига олиб келган ва ходимни бошқа ишга ўтказиш заруратига, у касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёки турғун йўқотишига ёхуд вафот этишига сабаб бўлган ҳодиса;

касб касаллиги — ходимнинг унга зарарли ишлаб чиқариш омили ёки хавфли ишлаб

чиқариш омили таъсири натижасида юзага келган ва унинг касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёхуд турғун йўқотишига сабаб бўлган ўткир ёки сурункали касаллиги;

меҳнат шароитлари — меҳнатни амалга ошириш чоғидаги ижтимоий ва ишлаб чиқариш омиллари йиғиндиси;

меҳнатни муҳофаза қилиш — меҳнат жараёнида инсоннинг хавфсизлигини, ҳаёти ва соғлиғи, иш қобилияти сақланишини таъминлашга доир ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техникавий, санитария-гигиена, даволаш-профилактика, реабилитация тадбирлари ҳамда воситалари тизими;

меҳнатда майиб бўлиш — ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса оқибатида ходимнинг касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёки турғун йўқотиши;

ноқулай ишлаб чиқариш

омиллари — зарарли ишлаб чиқариш омилининг ва (ёки) хавфли ишлаб чиқариш омилининг мавжудлиги;

хавфли ишлаб чиқариш омили — таъсири ходимнинг шикастланишига олиб келиши мумкин бўлган ишлаб чиқариш омили;

шахсий ҳимоя воситала-

ри — ходимга зарарли ишлаб чиқариш омили ва (ёки) хавфли ишлаб чиқариш омили таъсирининг олдини олиш ёки уни камайтириш, шунингдек ифлосланишлардан ҳимояланиш учун фойдаланиладиган техник воситалар ва бошқа воситалар.

**VIII. ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ
ИНТЕРНЕТ ТАРМОҒИ ОРҚАЛИ ДАВЛАТ
РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ МЕХАНИЗМИ**

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 25 ноябрдаги 312-сонли “Тадбиркорлик субъектларини интернет тармоғи орқали давлат рўйхатидан ўтказиш механизми жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори билан мамлакатимизда 2014 йилнинг 1 январдан бошлаб тадбиркорлик субъектларини Интернет тармоғи орқали давлат рўйхатидан ўтказиш механизми жорий этилди.

Унга қўра, электрон рўйхатдан ўтказиш таъсис ҳужжатларини масофадан туриб ва интерактив расмийлаштириш йўли билан намунавий шакллар асосида тайёрлаш имконияти бўлган Ўзбекистон Республикаси интерактив давлат хизматлари ягона портали орқали амалга оширилади. Электрон рўйхатдан ўтказишда зарур ҳужжатларни илова қилган ҳолда рўйхатдан ўтказиш учун ариза бериш, шунингдек рўйхатдан ўтказилган

таъсис ҳужжатларини ва тадбиркорлик субъектларининг давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳномани бериш электрон рақамли имзодан фойдаланган ҳолда амалга оширилади.

ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ МЕХАНИЗМИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 28 октябрдаги «Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш ва ҳисобга қўйиш тизимини такомиллаштириш тўғрисида» ги ПҚ-2646-сонли қарорига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 9 февралдаги 66-сонли қарори билан тасдиқланган “Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш” тартиби тўғрисидаги Низом асосида амалга оширилади.

IX. ЯНГИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАН ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ МОЛИЯЛАШТИРИШ ТАРТИБИ

Бугунги кунда банклар томонидан тадбиркорларликни ривожлантириш учун кенг имкониятлар яратилган бўлиб, молиялаштириш дастурлари доирасида банклар томонидан турли хилдаги кредитлар таклиф этилмоқда.

Кредитларининг турлари бизнесни ривожлантириш, унинг рақобатбардошлигини таъминлаш билан боғлиқ бўлган исталган масалаларни ҳал қилишга имкон беради.

Кредит тақдим этиш тўғрисидаги қарор қабул қилишда банк мижознинг ҳақиқий ҳолати тўғрисидаги маълумотларга асосланади. Бунда эътибор расмий кўрсаткичларга эмас, балки молиялаштириш назарда тутилган бизнеснинг ривожла-

ниш истиқболларига қаратилади.

КРЕДИТ ОЛИШ УЧУН КЕРАКЛИ ҲУЖЖАТЛАР:

- кредит олиш учун ариза (кредит муддати, фоизи, мақсади кўрсатилган ҳолда);

- бизнес-режа (маҳсулот турлари, ишлаб чиқариш технологиялари, сотиб олинган ёки ижарага олинган асбоб ускуналар рўйхати, хом ашё заҳиралари, маҳсулотга бўлган талаб, ишлаб чиқариш самарадорлиги кўрсатилади);

- корхона ташкил қилинганлиги тўғрисидаги ҳужжатлар (гувоҳнома, Устав);

- таъминот ҳужжатлари (гаровга қўйиладиган кўчма ва кўчмас мулк, кафиллик).

ФЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. В. Александров: Тротуарлар учун плитка. Хом ашёлар ва технологиялар. 2010.
2. И. Н. Зайцев Юқори мустахам бетон. СтройПРОФИль, 2007.
3. ТУ 5746-017-01331012-01. Бетон брусчатка. Техник шартлар.
4. М.Г. Толочкова. Култошқоллар- актив минерал қўшимча сифатида. Цемент. 1969.
5. А.А. Кальгин. Саноат чиқиндиларидан қурилиш материаллари ишлаб чиқаришда фойдаланиш. - М.: 2002.
6. В. М. Колбасов. Қовушқоқ материаллар технологияси. М.: Стройиздат, 1987.
7. Сатторов З.М. Экология. – Т.:Sano-standart, 2018. – 362 б.
8. Сатторов З.М. Қурилиш экологияси. – Т.:Sano-standart, 2017. – 364 б.
9. Lex.uz
10. Uzsm.uz

“ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК” АТБ

Манзил: 100000, Тошкент шаҳри.
Шаҳрисабз кўчаси 3-уй.

Мўлжал: “Ўзбекистон почтаси”,
“Ucell” бош офиси.

Алоқа учун: + 998 (78) 120-35-94

E-mail: info@uzpsb.uz

Сайт: sqb.uz

“ЎЗҚУРИЛИШМАТЕРИАЛЛИТИ” МЧЖ ИЛМИЙ- ТАДҚИҚОТ ВА ИНЖИНИРИНГ МАРКАЗИ.

Манзил: Тошкент шаҳри, Тафаккур кўчаси,
68-А уй.

Мўлжал: Дўстлик боғи,
“Ичан қалъа” меҳмонхонаси

Алоқа учун: (71) 254–92–01

E-mail: info@uzqmliti.uz

Сайт: uzqmliti.uz

**Йўлак учун цемент асосли плиткалар (брусчатка)
ишлаб чиқариш бўйича амалий услубий қўлланма**

Компьютерда тайёрловчилар:
Эрматов Ф., Алимжонов С.

Дизайнер:
Эрматов Ф.